

Peccata minuta

¡Catalans, 'Franco ha Werto'!

JOAN
Ollé

A bans-d'ahir el meu cunyat em va enviar un SMS en què un espanyolista inquiria a un independentista: «¿Què posa al teu carnet d'identitat?». I l'altre responia: «Que caduca el 2014». I ahir la meua amiga Rosana, madri lenya que se sap Sisa de memòria, me'n va fer arribar un altre, brevíssim: «¡Franco ha Werto!». Si d'alguna cosa no ens hauríem d'independentitzar mai és del riure, eficaç antídoto contra tota estupidesa.

No tinc gaire bon record de les meves primeres sessions d'espanyolització a càrrec dels salesians del carrer de Rocafort, on Don **Fernando Laguí Rajadell** em va clavar dues inoblidables bufetades perquè, al preguntar-me el motiu d'haver faltat a classe el dia anterior, li vaig respondre que tenia «mal de cuello». Quan no pegava, Don **Fernando** ens feia copiar mil vegades (sempre per demà i sense dormir) una interminable pàgina del llibre de text que versava sobre **Felip II**, de manera que servidor, sense saber de què anava res, amb 7 anys ja associava **Borbons** amb càstig. Moltíssim més dolça va ser l'espanyolització a la qual em va sotmetre la meua **tata Fabiana** cantant-me delicioses còples de la seva llunyana i sola Còrdova natal mentre em feia

afanyar a *mincharme* les inacabables lleties i deixar el plat *mal limpio que lo shorriyo del oro*. I or pur va ser la decisió de **Serrat** d'espanyolitzar-nos definitivament amb dos imprescindibles discos sobre versos de **Machado** i **Hernández** que van fer per nosaltres, espanyolets que venien al món, molt més que molts plans d'educació de l'època. I amb ells van arribar els esperpents de **Valle**, **Lorca** i les seves llunes, els versos més tristos de **Neruda**... perfectament i necessàriament compatibles amb els versos d'**Espriu** cridats per **Raimon** o les fragilíssimes noies de porcellana i marihuana de **Pau Ribà**.

I vull avui, des d'aquí, aplaudir emocionadament **Joaquín Soler Serrano**, que a l'Espanya del 76 i en el seu programa *A fondo* va voler i

va saber espanyolitzar Catalunya i *catalunyejar* Espanya ajuntant al plató de TVE **Cortázar**, **Borges**, **Vargas Llosa**, **Octavio Paz**, **Rosa Chacel** i **Barral** amb **Pla**, **Rodoreda**, **Dalí**, **Mompou** i el ja citat **Espriu** (que es va declarar republicà davant les càmeres). Aquell era el bon camí: una Espanya orgullosa de tots els seus millors, parlessin com parlessin i parlessin del que parlessin. No es va saber fer. I així estem

Ministre **Wert**, l'hi demano ferventment: espanyolitzi els nostres fills: expliqui'ls allò de la Santa Inquisició, de **Felip V**, de **Franco**, de **Tejero**... Expliqui'ls que encara existeixen dues Espanyes, i que vostè i els seus pertanyen a la que glaça el cor. I entengui vostè que, amb el cor glaçat, el millor és refugiar-se a casa, cadascú a la seva, allà on si en lloc de dir «dolor de garganta» dius «mal de cuello» no et claven un parell d'hòsties. ≡

Petit observatori

JOSEP MARIA
Espinàs

Només un ganivet per pollastre

Nosóc un politòleg. És cert que m'interessen els moviments polítics, les declaracions dels personatges, però la meua atenció no és profunda. Ignoro moltíssimes coses de les que passen dins els partits. Només sóc, com diu l'encapçalament d'aquesta secció del diari, un petit observador. Però l'observació pot portar a l'opinió. Com és sabut, una opinió no és una veritat, sinó una «manera de jutjar sobre una qüestió». Jo tinc una opinió, doncs, sobre el paper que fan els partits d'esquerra en aquests moments en què es reclama un referèndum sobre la independència o un grau d'emancipació de Catalunya respecte a Espanya.

Em sembla molt bé, i lògic, que davant d'aquesta possibilitat hi hagi actituds diferents. Radicalment oposades o decisivament favorables. Seria interessant analitzar amb detall en què es basen aquestes actituds, però ja he dit que no estic preparat per interpretar els fenòmens polítics. Només goso dir el que penso sobre un aspecte de la situació present. I el que penso és que

Costa d'entendre l'egopartidisme dels grups de l'esquerra independentista catalana

em costa entendre allò que, per mi, és un fet que no té gaire sentit: l'egopartidisme dels partits independentistes d'esquerra. Les seves idees són perfectament vàlides, però la seva fragmentació no pot ser positiva. Que en una opció política hi hagi matisos és natural, i fins i tot desitjable. Però en les circumstàncies actuals dubto que sigui un encert. Si es tracta de fer un pas endavant en el camí de la independència, és absolutament necessari fer una acció sòlidament compartida. Però sembla que no, que les lliçons històriques no serveixen. I així s'han format els grups, revestits amb el nom de partits, que tenen, cadascun, una visió diferent de com ha de ser la independència, i el que és més curiós, quin és el camí per arribar-hi. Ja em perdonaran, però el camí que pot portar a l'objectiu només és un: la suma de tots els qui ho volen.

L'èxit és massa difícil perquè el puguin aconseguir unes sigles arraconant unes altres sigles. Si a la taula hi ha cinc ganivets, i es discuteix llargament amb quin tallar el pollastre, la gana està assegurada. ≡

ELS DISSABTES, CIÈNCIA

Cèl·lules mare (i pare)

Shinya Yamanaka ha aconseguit obviar el conflicte ideològic que suscitava l'ús d'embrions

MANUEL
Esteller

Aquesta setmana han anunciat la concessió del premi Nobel de medicina i fisiologia d'aquest any per a en **John Gurdon** i **Shinya Yamanaka**. Una decisió plenament encertada i que ja es veia venir des de fa temps. Ambdós han treballat manipulant cèl·lules per veure quina capacitat tenen per generar teixits i organismes. En **John** va fer els seus treballs en la dècada dels 60 a Anglaterra en cèl·lules de granota, ja té un centre d'investigació que porta el seu nom i malgrat la seva avançada edat encara disposa d'una cabellera enviable. **Shinya** és més jove, ha treballat essencialment al Japó, va ser de formació original traumatòleg (perquè veieu per quins camins ens porta la vida) i els seus descobriments a mitjans dels 2000 han revolucionat la reprogramació cel·lular.

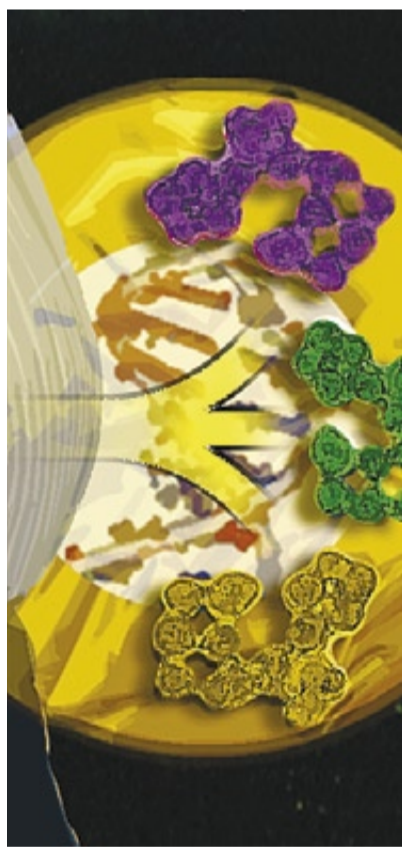
HAVENT ESTAT part del jurat assessor dels premis Nobel un parell de vegades, us asseguro que el comitè últim suoc que els decideix intenta ser tan equànime i just com pot, però les pressions per un investigador o un altre són terribles. Un agosarat candidat fins i tot es traslladà a Estocolm i llogà un pis al costat de l'Institut Karolinska per veure si així tenia més sort!

Però tornem a la ciència, amics. La capacitat de reprogramar una

cèl·lula per originar-ne altres de diferents o òrgans nous ha generat moltes esperances en el que es diu la medicina regenerativa. En la mateixa són claus les conegudes com a cèl·lules mare que tenen la capacitat de produir llinatges o soques dels diferents teixits del cos humà. El terme «cèl·lula mare» és una traducció lliure que els llatins hem fet de «stem cells», que seria més correcte haver canviat per cèl·lules troncales, però ja se sap que per aquí les mares encara manen molt. ¿I els pobres pares?

BÉ, SEGUIM. De cèl·lules mare n'hi ha de molts tipus: les més conegudes són les cèl·lules mare embrionàries. Per la seva joventut intrínseca són les que més potencial tenien per esdevenir qualsevol altre tipus de teixit, però les complicacions ètiques associades del seu establiment, fortament demostrades pel biaix ideològic dels correligionaris de **Bush** i de la dreta fonamentalista, les ha passat en qüestió. Hi ha unes altres cèl·lules mare, que es diuen de l'adult, on evitem tota aquesta problemàtica: les podem obtenir per exemple del greix de la panxa (tots en tenim una mica...) i per exemple amb aquestes cel·lules nosaltres hem creat cèl·lules de l'os i del múscul. Aquestes cèl·lules eviten el problema del rebuig immunològic d'implantar cèl·lules d'una altra persona.

No obstant la gran excitació dels científics en aquesta àrea prové de les troballes de **Shinya**: va ser capaç de produir cèl·lules mare a partir de cèl·lules diferenciades, és a dir, a partir de teixits vells o maders. Posant uns quants gens dins

MIRTA ARIGORIA

de cèl·lules de la pell o de les parts toves van originar unes cèl·lules joves (com les embrionàries) amb la capacitat de crear tots els tipus cel·lulars: es diuen cèl·lules de pluripotencialitat induïda (iPS). Aquestes cèl·lules també eviten el rebuig immunològic al poder procedir del mateix pacient. I entre els investigadors biomèdics són *trending topic*!

Finalment, hi ha una categoria especial de cèl·lules mare que són les anomenades cèl·lules mare del càncer. Aquestes cèl·lules, encara que de difícil definició i aïllament, serien les cèl·lules primeres que s'alteren en un tumor i a partir

de les quals els mateixos creixen i serien responsables de les recaigudes de les malalties oncològiques. Encara queda molta feina en aquesta àrea per poder descobrir la seva veritable rellevància.

CATALUNYA no està al marge de la investigació puntera en reprogramació cel·lular i cèl·lules mare, sinó que n'és part de forma decisiva. A part dels vincles dels deixebles de **John Gurdon** amb la nostra terra, tenim a casa bons investigadors en tots els aspectes derivats d'aquestes matèries. Des de gent que estudia com una cèl·lula de la sang es transforma en una altra o l'eficàcia de cèl·lules mare de diferents edats (**Thomas Graf** i **Bill Keyes**, del Centre de Regulació Genòmica), fins a investigadors destacats en cèl·lules mare del càncer (**Eduard Batlle**, Institut de Recerca Biomèdica) o investigadors que comencen a aplicar els coneixements fonamentals de la biologia de les cèl·lules mare per a malalties concretes com l'anèmia de Fanconi, com es va demostrar en un treball multidisciplinari publicat a *Nature* (**Juan Carlos Izpisua** i **Anna Veiga**, del Centre de Medicina Regenerativa de Barcelona; **Angel Raya**, de l'Institut de Bioenginyeria de Catalunya, i **Jordi Surrallés**, de la Universitat Autònoma de Barcelona).

Hem de continuar aquest camí. Recerca seriosa. El valor afegit de la innovació i el coneixement. La construcció d'estructures d'excel·lència en la investigació al nostre país. ≡

Metge. Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge.